

CONCEPT ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeente Lansingerland

Aan:

de raad van de gemeente
Lansingerland
T.a.v. mevrouw E. Hamelink - van
Rens, griffier
Tobias Asserlaan 1
2662 SB BERGSCHENHOEK

Rotterdam, 19 mei 2025

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Lansingerland gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2024. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Lansingerland.

Dit concept accountantsverslag hebben we toegelicht tijdens de ambtelijke voorbespreking op 8 mei 2025 en op 13 mei 2025 besproken met de portefeuillehouder financiën. Het verslag wordt vervolgens aan het college voorgelegd. Tot slot bespreken wij dit verslag tijdens de bijeenkomst met uw BAC op 4 juni 2025.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Lansingerland bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen er op u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

F.P. (Arne) Koole MSc RA
Partner

Inhoudsopgave

01

Dashboard
accountantscontrole

02

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

03

Resultaat & financiële
positie

04

Belangrijkste
bevindingen

05

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STATUS VAN DE CONTROLE

Onze controle is zeer ver gevorderd en bevindt zich in de afrondende (review)fase, maar is nog niet volledig afgerond.

- Op basis van de huidige stand van zaken zijn we voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.
- De volgende onderwerpen zijn nog onderhanden:
 - De controle van de WNT-verantwoording, SiSa-bijlage en het sociaal domein loopt (deels) nog.
 - Enkele openstaande vragen (vanuit de review) zijn nog niet beantwoord of onlangs aanvullend aangeleverde onderbouwingen hebben wij (nog) niet kunnen controleren.

BELANGRIJKE BEVINDINGEN

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die gecorrigeerd zijn in de jaarrekening.

- Getrouwheid: in het kader van de getrouwheid hebben we € 4,6 miljoen controleverschillen geconstateerd met een totale impact van € 1,7 miljoen op het saldo van baten en lasten. Deze controleverschillen zijn aangepast in de voorliggende jaarrekening.
- Rechtmatigheid: de totale afwijking inzake rechtmatigheid bedraagt € 23,3 miljoen (2023: € 4,9 miljoen). Dit is hoger dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Onrechtmatigheden zijn met name het gevolg van het niet naleven van Europese aanbestedingsrichtlijnen (€ 20,0 miljoen).

RESULTAAT 2024

De gemeente Lansingerland heeft in 2024 een positief resultaat behaald van € 1,5 miljoen. Het voorspellend vermogen is voor verbetering vatbaar.

- De ‘winst’ van € 1,5 miljoen voor 2024 is € 10,4 miljoen hoger dan het geplande ‘verlies’ vanuit de begroting na wijzigingen ad € 8,9 miljoen. In percentages valt het mee en wijkt het resultaat 2024 0,6% af van de totale begrote lasten.
- Op meerdere programma’s is sprake van aanzienlijke afwijkingen tussen begrote baten en lasten en de daadwerkelijke baten en lasten.

(x €1.000)	2024	BEGROTING NA WIJZIGINGEN
Saldo van baten en lasten	1.527	-/- 8.928
Mutatie reserves	101	6.571
RESULTAAT	1.628	-/- 2.357

SAMENWERKING

We hebben een plezierige en constructieve samenwerking met de organisatie ervaren.

- De jaarrekeningcontrole 2024 heeft in een plezierige en constructieve samenwerking plaatsgevonden.
- Over het algemeen was de oplevering tijdig en van voldoende kwaliteit, echter op enkele onderdelen was sprake van vertraging in de oplevering en/of was de kwaliteit van de oplevering onvoldoende. Daar was met name sprake van bij de reserves, voorzieningen en de SiSa-bijlage.
- Voor komend jaar zijn werkafspraken gemaakt over de VIC-selecties om tot een efficiëntere samenwerking te komen.
- Een evaluatie is reeds gepland.

AANDACHTSPUNTEN 2025

Wij zien voor de gemeente Lansingerland de volgende aandachtspunten voor 2025.

- Vanaf boekjaar 2025 wordt de wettelijke controlegrens voor de accountant verhoogd van 1% naar 2%. Fouten en onzekerheden moeten bij elkaar opgeteld (gaan) worden. Risico op een niet-goedkeurende controleverklaring neemt toe.
- Besluitvorming in het kader van de voorziening voor pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers.
- (Verdere) beheersing van:
 - Fiscale processen, waaronder afstemming met de Belastingdienst over Vpb-plicht van het grondbedrijf.
 - EU-aanbestedingsproces om aanbestedings-onrechtmatigheden te minimaliseren.

UW FINANCIËLE POSITIE

Uw financiële positie krijgt in onze landelijke benchmarkrapportage een 6 als score (2023: 8)

- Door het Ravijnjaar en onvoldoende compensatie Jeugdzorg kosten vanuit het Rijk neemt het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland zonder maatregelen ultimo 2028 met circa € 21,1 miljoen af tot circa € 140,2 miljoen.
- Het weerstandsvermogen van de gemeente Lansingerland met een ratio van 5,0 (2023: 3,4) is, volgens eigen begrippen, ruim voldoende.
- De gemeente Lansingerland valt met een ratio grondexploitatie van 39% (2023: 47%) qua signaleringswaarde in de categorie ‘risicovol’. De komende jaren worden lopende projecten (verder) afgerond waardoor de boekwaarde van de grondexploitaties zal dalen.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Onze opdracht en controle

2.2 Strekking controleverklaring

2.3 Aandachtspunten 2025

2.1 Onze opdracht en controle (1)

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.

Doel en object van de controle.

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Lansingerland, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

De reikwijdte van onze controle nader toegelicht.

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring is goedkeurend (onderhanden).

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening. Op basis van de huidige stand van zaken zijn we voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.

Wij hebben de materialiteit voor de jaarrekening bepaald op € 2.200.000. De rapporteringstolerantie bedraagt € 110.000.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde

goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.200.000 (1%). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 110.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Het jaarverslag en de jaarrekening van de gemeente Lansingerland zijn verenigbaar.

De jaarstukken 2024 van de gemeente Lansingerland bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2024 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2024 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden);
- ▶ de inhoudsopgave, managementsamenvatting en bijlagen overige.

In het onderdeel 'programmaverantwoording' van het jaarverslag is informatie opgenomen over 'wat hebben we gedaan', 'wat hebben we bereikt' en 'wat heeft het gekost?' De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

2.1 Onze opdracht en controle (2)

Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad voor de verhoogde risico's die vooral betrekking hebben op schattingsgevoelige en/of complexe posten

De materiële schattingen die onderhevig zijn aan de jaarrekening hebben we gecontroleerd en daartoe hebben we geen bijzonderheden aangetroffen.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2024. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals inkopen van goederen en diensten, subsidieverstrekingen, inkomstenoverdrachten, etc. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening. Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad:

- ▶ Het risico van management override of internal controls; dit is het ook op grond van de controlestandaarden te onderkennen risico dat het management buiten de getroffen interne beheersingsmaatregelen om invloed zou kunnen of willen uitoefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten;
- ▶ Onjuiste waardering bouwgronden in exploitatie (materiële post met verschillende schattingselementen).
- ▶ De gevolgen van ongeautoriseerde handelingen in de IT-systemen (door eindgebruikers met super-user rechten in de lijn).

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Lansingerland.

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Naast de controle van de jaarrekening en natuurlijk advies verrichten wij geen andere werkzaamheden voor de gemeente Lansingerland.

Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de gemeente Lansingerland uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2024. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

Wij vinden de inschatting van het college v.w.b. het vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar.

Gemeente Lansingerland heeft een 'voldoende' financiële positie. In generieke zin kunnen gemeenten bij langdurige financiële tekorten een beroep doen op een extra uitkering uit het gemeentefonds. Gemeenten kunnen echter niet failliet gaan. Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement.

Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

2.1 Onze opdracht en controle (3)

Wij hebben vastgesteld dat in 2024 goede stappen zijn gezet op het gebied van fraude- en corruptierisicobeheersing met het actualiseren van de frauderisicoanalyse en het opstellen van een frauderesponsplan.

Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024.

De besprekingen met het management en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de gemeente Lansingerland. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het college en de raad. Daarom hebben wij op diverse momenten met u en uw BAC over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Wij hebben vastgesteld dat in 2024 goede stappen zijn gezet op het gebied van fraude- en corruptierisicobeheersing met het actualiseren van de frauderisicoanalyse en het opstellen van een frauderesponsplan. Ook hebben wij vastgesteld dat de frauderisicoanalyse bestuurlijk periodiek op de agenda staat en besproken wordt in de BAC.

Hierbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan de veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan. Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2024 betroffen dat de risico's zoals beschreven op de vorige pagina.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

2.2 Strekking controleverklaring

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die gecorrigeerd zijn in de jaarrekening.

Strekking van de controleverklaring is goedkeurend (onderhanden).

We zijn voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekken, onder voorbehoud van de nog af te ronden jaarrekeningcontrole. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en de met de raad gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd (zie ook verdere uitwerking in [paragraaf 4.1](#)). Wij hebben onderstaande verschillen geconstateerd welke zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 110.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

ONGECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024*					
#	Omschrijving	Post/toelichting	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Verwijzing
1	Correctie bijdrage BPD o.b.v. intentieovereenkomst	Immateriële vaste activa	400.000	-	4.2
2	Correctie verstrekte leningen via SVn	Financiële vaste activa	1.537.621	-	4.2
3	Reclassificatie schulden onder overlopende activa	Overlopende activa	148.198	-	4.2
4	Reclassificatie waarborgsommen	Overlopende passiva	764.977	-	4.2
5	Vrijval voorziening strategische gronden	Materiële vaste activa	1.739.000	-	4.2
6	Sociaal domein (Wmo en Jeugdzorg) / SiSa	Sociaal domein	PM	PM	4.2
	TOTAAL		0	0	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)			2.200.000	6.600.000	
Uitvoeringsmaterialiteit (75% van de materialiteit)			1.650.000	4.950.000	
Rapporteringstolerantie			110.000		

* De genoemde controleverschillen zijn aangepast in de voorliggende jaarrekening.

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening. Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening 2024.

2.3 Aandachtspunten 2025

Aanpassing van de materialiteit van 1% naar 2% is een belangrijke wijziging voor 2025. Daarnaast zijn er ontwikkelingen op het gebied van de APPA-voorziening en het Besluit financiële verhouding 2001.

Voorziening voor pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers

Met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel is besloten dat ook de APPA-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in een pensioenfonds ondergebracht moeten worden per 1 januari 2028. Dat betekent dat per die datum de APPA-voorzieningen toereikend moeten zijn. Een algemeen aandachtspunt betreft het opnemen van het partnerpensioen in deze APPA-voorziening. Gemeente Lansingerland heeft de APPA-voorziening inclusief het partnerpensioen berekend.

Op het moment van overdracht per 1 januari 2028 kunnen er ten gevolge van schommelingen in de rekenrente mogelijke tekorten ontstaan. Een lagere rekenrente in het laatste jaar voor de overdracht kan een aanzienlijk gevolg hebben. Eind oktober 2024 heeft de commissie BBV in een Q&A aangegeven dat er géén vrijstelling mogelijk is voor een verplichte vrijval van de APPA-voorziening. Een alternatief in de verslaggevingsvoorschriften van het BBV is dat de voorziening tegen nominale waarde kan worden verantwoord. Dit heeft als gevolg dat rente-effecten géén rol meer spelen en de middelen voor de berekende nominale verplichting in de voorziening zijn opgenomen. Indien een decentrale overheid verandert in de keuze (wel of geen rekening houden met de rentecomponent) is dat wel een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt middels onder andere een raadsbesluit en/of een begrotingswijziging.

Het voordeel van de verantwoording van de voorziening tegen nominale waarde is dat de voorziening niet meer gevoelig is voor de (ontwikkeling van de) rekenrente tot het moment van de kapitaaloverdracht naar het ABP. Een nadeel van deze optie is dat de voorziening mogelijk moet worden opgehoogd. Op dit moment is de omvang hiervan nog niet berekend. Daarnaast betreft het een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt. Deze optie heeft dus extra administratieve gevolgen.

Wij hebben begrepen dat u vooralsnog geen keuze gemaakt heeft de APPA-voorziening tegen nominale waarde of op contante waarde te verantwoorden. Om de gevolgen van de overgang voor provincies, gemeenten en waterschappen in te schatten, wordt een onderzoek gestart. Het betreft een gezamenlijk onderzoek van het ministerie van BZK, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Het onderzoek richt zich op de omvang van de al opgebouwde APPA-aanspraken, de toekomstige premie en de al beschikbare middelen. Aan de hand van deze gegevens worden de financiële gevolgen voor afzonderlijke provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk ingeschat. Deze inschatting wordt vervolgens teruggekoppeld aan de decentrale overheden om een indicatie te krijgen van de mogelijke financiële gevolgen in 2027, het jaar voordat de overgang ingaat.

Aanpassing materialiteit naar 2% voor 2025

Vanaf boekjaar 2025 wordt de wettelijke controlegrens voor de accountant verhoogd van 1% naar 2%. Deze wijziging betreft tevens de samenvoeging van de controlegrens van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden tot een norm van 2%. Wij adviseren u uw controleprotocol voor de accountantscontrole hierop aan te passen. In aansluiting hierop zal de verantwoordingsgrens dan maximaal 2% dienen te bedragen (zie ook [paragraaf 4.1](#)).

Aanpassing Besluit financiële verhouding 2001

Het grensbedrag voor de verzameluitkering wordt per 1 januari 2027 verlaagd naar € 1,0 miljoen inclusief BTW voor de totale omvang van de beschikbare bijdrage. Als de totale omvang van de beschikbare bijdrage lager is dan € 1,0 miljoen inclusief BTW, is het grensbedrag voor de verzameluitkering € 50.000 inclusief BTW per ontvanger. Met dit wijzigingsbesluit is het grensbedrag voor de verzameluitkering verlaagd, vooruitlopend op een wijziging van de Fvw waarbij de verzameluitkering in haar geheel zal worden afgeschaft. Door de verlaging van het grensbedrag hoeven minder specifieke uitkeringen als verzameluitkering te worden vormgegeven.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat per programma

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat per programma

Het resultaat 2024 wijkt ongeveer 0,6% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces.

Realisatie vs. gewijzigde begroting

Het resultaat 2024 van de gemeente Lansingerland is € 4,0 miljoen beter in vergelijking met de begroting na wijzigingen. Percentueel wijken de werkelijke cijfers slechts 0,6% af ten opzichte van de begroting na wijzigingen (als percentage van de totale begrote lasten). Deze afwijking is beperkt. In onderstaand overzicht is het resultaat per programma in het kort weergegeven:

OVERZICHT REALISATIE PER PROGRAMMA 2024 *1000 €			
Programma	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
1. Bestuur en dienstverlening	-/- 6.444	-/- 5.933	-/- 511
2. Openbare orde en veiligheid	-/- 7.466	-/- 7.522	56
3. Sport, cultuur en onderwijs	-/- 13.640	-/- 13.379	-/- 262
4. Sociaal Domein	-/- 53.196	-/- 52.600	-/- 596
5. Kwaliteit openbare ruimte	-/- 17.100	-/- 18.273	1.173
6. Lansingerland ontwikkelt	-/- 9.652	-/- 13.206	3.553
7. Grondzaken	5.134	-/- 983	6.117
Algemene dekkingsmiddelen	126.924	125.728	1.196
Overhead	-/- 23.034	-/- 22.762	-/- 280
Saldo van baten en lasten	1.527	-/- 8.928	10.445
Onttrekkingen reserves	22.428	24.579	-/- 2.151
Dotatie aan reserves	-/- 22.326	-/- 18.008	-/- 4.318
RESULTAAT	1.628	-/- 2.357	3.985

De 'winst' van € 1,5 miljoen voor 2024 is € 10,4 miljoen hoger dan het geplande 'verlies' vanuit de begroting na wijzigingen ad € 8,9 miljoen (excl. mutatie reserves)

Wij vinden het naast de analyse op de ontwikkeling van het resultaat ook goed om de ontwikkeling van het saldo van baten en lasten te analyseren, dus

exclusief de reservemutaties. Het saldo van baten en lasten bepaalt immers de 'winst' (of 'verlies') van het betreffende jaar. Het eigen vermogen stijgt (of daalt) met de omvang van het saldo van baten en lasten. De 'winst' van € 1,5 miljoen voor 2024 is € 10,4 miljoen hoger dan het geplande 'verlies' vanuit de begroting na wijzigingen ad € 8,9 miljoen.

Voorspellend vermogen begroting is op de programma's 6 en 7 voor verbetering vatbaar

Op de programma's 6 en 7 is sprake van aanzienlijke afwijkingen tussen begrote baten en lasten en de daadwerkelijke baten en lasten, voornamelijk doordat grondexploitaties 'maar' een keer per jaar geactualiseerd worden. Op basis hiervan concluderen wij dat het voorspellend vermogen van de begroting (na wijzigingen) op de programma's 6 en 7 voor verbetering vatbaar is. Wij zijn van mening dat de raad middels toelichtingen goed geïnformeerd wordt over de afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Wij adviseren de gemeente Lansingerland om de verbetering van het voorspellend vermogen structureel onderdeel van het begrotingsproces te maken. Dit kan door gestructureerd afwijkingen van de begroting te evalueren waarmee lering kan worden getrokken voor toekomstige prognoses. Dit wordt ook wel 'backtesting' genoemd. Hiermee kan het lerend vermogen van uw organisatie verbeteren. Door gestructureerd en gedocumenteerd de kwaliteit van de prognoses te beoordelen aan de hand van realisatie zoals achteraf is gebleken, kunnen toekomstige prognoses verbeterd worden en/of kan eerder bijgestuurd worden.

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

Het weerstandsvermogen en de solvabiliteit van de gemeente Lansingerland is ruim voldoende t.o.v. de signaleringswaarden van Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) 2020.

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie. Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

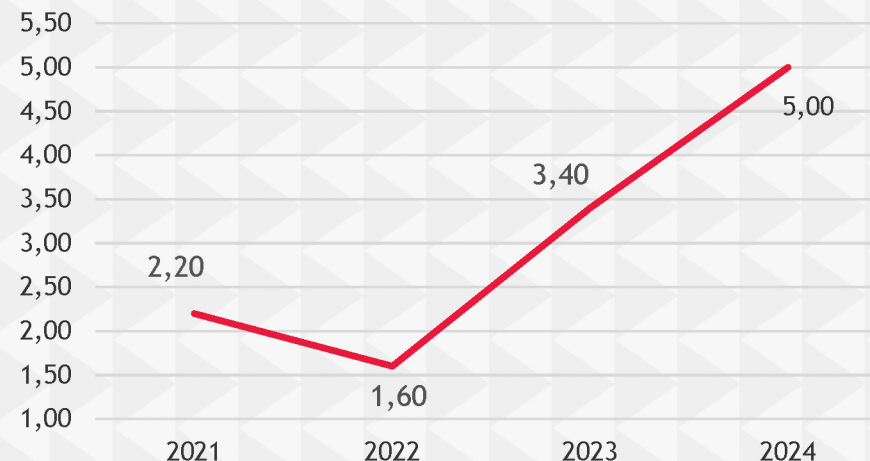
Weerstandsvermogen van de gemeente Lansingerland is ruim voldoende

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 181,7 miljoen. In het weerstandsvermogen ultimo 2024 is een bedrag van € 93,8 miljoen meegeteld van de reserve Enecogelden. In geval van calamiteiten is het mogelijk om een deel van deze reserves een andere aanwending te geven. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. Lansingerland heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 36,4 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Lansingerland is volgens het GTK 2020 ruim voldoende te noemen. De gemeente Lansingerland heeft de (mogelijke) financiële gevolgen vanuit de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen waarover momenteel afstemming loopt met de Belastingdienst niet meegenomen in de berekening van de berekening van het weerstandsvermogen, echter aangezien Vpb over winst geheven wordt is dit voor de toekomst geen risico.

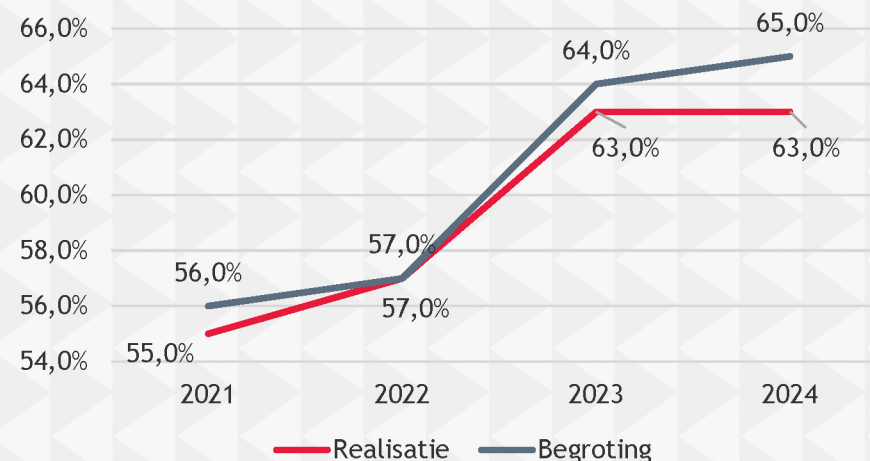
Solvabiliteit

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2024 63% (2023: 63%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Lansingerland in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Lansingerland laat, o.a. door de ontvangen Enecogelden, een positief beeld zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

SOLVABILITEITSRATIO

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

De gemeente Lansingerland valt met een ratio grondexploitatie van 39% (2023: 47%) qua signaleringswaarde in de categorie 'risicovol'.

Netto schuldquote

De netto schuldquote bedraagt 30% (2023: 29%). De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. De netto schuldquote van de gemeente Lansingerland laat een positief beeld zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

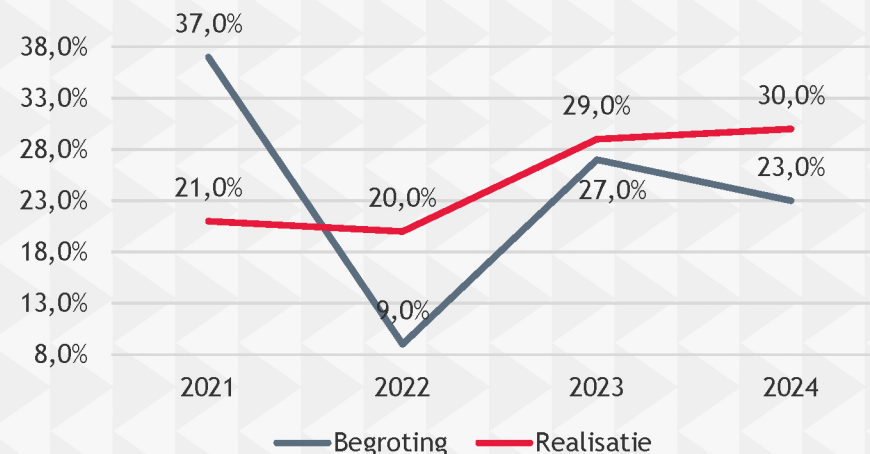
Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Lansingerland is relatief hoog doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten hoog is. De gemeente Lansingerland valt met een ratio grondexploitatie van 39% (2023: 47%) qua signaleringswaarde in de categorie 'risicovol'. De afgelopen jaren heeft de gemeente Lansingerland veel geïnvesteerd in de grondexploitaties. Hierbij zijn de kosten voornamelijk voor de baten uitgelopen, waardoor de gemeente Lansingerland een relatief hoge boekwaarde voor de grondexploitaties heeft. De komende jaren worden lopende projecten (verder) afgerond waardoor de boekwaarde van de grondexploitaties zal dalen, een trend die de laatste jaren al zichtbaar is. Het kengetal valt qua signaalwaarde van de Provincie in de categorie 'risicovol'.

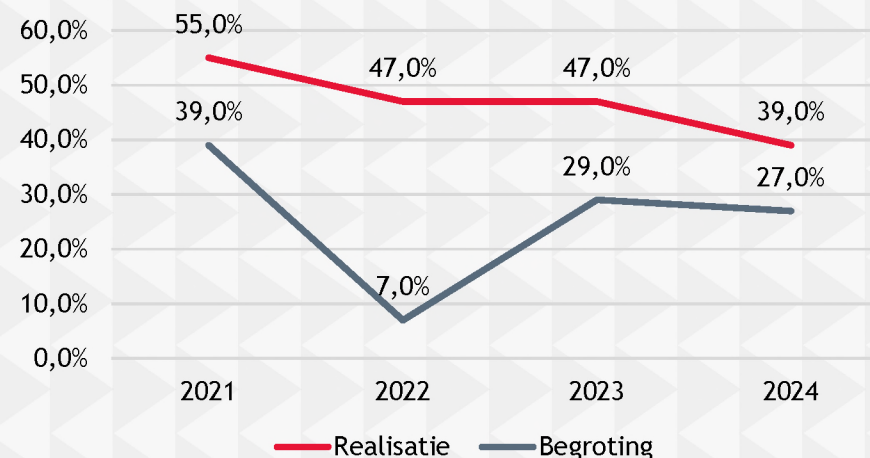
Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit van de gemeente geeft de belastingdruk weer. Een percentage hoger dan 100% geeft weer dat de belastingdruk van de gemeente Lansingerland hoger is dan het landelijk gemiddelde. Met een ratio van 102% voor woningen en niet-woning gecombineerd (2023: 95%) is de belastingdruk in 2024 iets hoger dan het landelijk gemiddelde. Ondanks een relatief hoog gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente Lansingerland ten opzicht van het landelijke gemiddelde zijn de gemiddelde woonlasten (in €) in Lansingerland 3,1% lager dan het landelijke gemiddelde. De reden hiervoor is dat het door de gemeente Lansingerland gehanteerde OZB-tarief (in %) van woningen onder het landelijke gemiddelde ligt.

NETTO SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

Zonder verdere maatregelen zal het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland ultimo 2028 per saldo afgenomen zijn met circa € 21,1 miljoen tot circa € 140,2 miljoen.

Een sterk versnipperd landschap, gedeelde onzekerheid. Dat is de titel van ons benchmarkonderzoek gemeenten dat wij in januari 2025 hebben uitgebracht over de financiële positie van gemeenten. Wij concluderen hierin dat de meeste gemeenten over 2023 een positief resultaat hadden (per saldo € 1,7 miljard) terwijl voor de komende vijf jaren grote tekorten worden verwacht (over vijf jaar totaal voor alle gemeenten € 3,9 miljard). Dit is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde financieringssysteem vanuit het Rijk, wat leidt tot het zogenoemde ravijn.

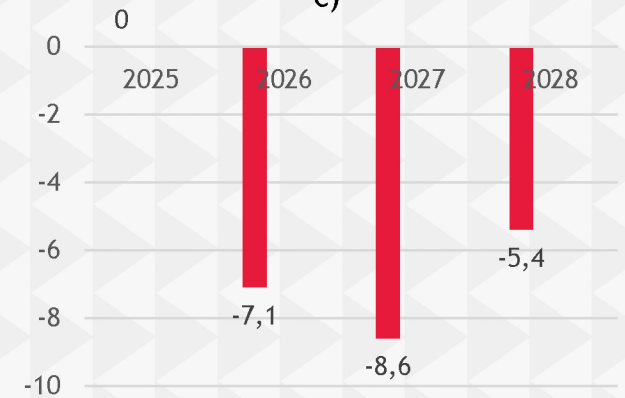
In de grafiek hiernaast zijn de begrote eindstanden van het structureel begrotingssaldo van de gemeente Lansingerland per jaar inzichtelijk gemaakt. Zonder verdere maatregelen betekent dit dat het eigen vermogen van de gemeente Lansingerland ultimo 2028 per saldo afgenomen zal zijn met circa € 21,1 miljoen tot circa € 140,2 miljoen. De algemene reserve van Lansingerland per 31-12-2024 bedraagt € 87,3 miljoen, dus Lansingerland lijkt daarmee nog voldoende buffer te hebben om deze tekorten op te vangen, maar moet voor de langere termijn wel keuzes maken.

Wat wij verder zien in ons benchmarkonderzoek is dat de gemeenten verschillend anticiperen op dit ravijn. Sommige gemeenten hebben al ombuigingen verwerkt in de begroting, anderen bedenken taakstellingen zonder dat dit volledig geconcretiseerd wordt en er zijn ook gemeenten die afwachten. Ook gemeente Lansingerland is een zogenaamde 'nadeel-gemeente' waardoor maatregelen genomen moesten worden. De begroting van de gemeente Lansingerland is het jaar 2025 structureel sluitend. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 heeft de gemeente Lansingerland op advies van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zichtbaar gemaakt welke maatregelen aanvullend nodig zijn om tot een sluitende begroting te komen wanneer het Rijk de bijdrage aan het gemeentefonds niet herstelt en taken aan gemeenten laat zonder de benodigde middelen.

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage: 6 (2023: 8)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2024 tot en met 2028) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze [benchmarkrapportage](#).

BEGROOT RESULTAAT VOOR MUTATIE RESERVES (IN MILJOENEN €)

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen

4.3 Uitgelicht programma 'Grondzaken'

4.4 BBV, WNT en SiSa

4.5 Belangrijke schattingsposten

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (1)

Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording bedraagt de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 23.336.000 (2023: € 4,9 miljoen)

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Lansingerland

De raad van de Lansingerland heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 4.826.560. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording stelt het college van de gemeente Lansingerland vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 23.336.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college van de gemeente Lansingerland overigens een bedrag van € 1.778.000 acceptabel (€ 21.558.000 niet-acceptabel) op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De door het college gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat:

BEVINDINGEN IN HET KADER VAN RECHTMATIGHEID				
Onrechtmatigheden	Acceptabel (in €)	Niet-acceptabel (in €)	Totaal afwijkingen (in €)	Onduidelijkheden (in €)
Voorwaardencriterium	-	20.524.000	20.524.000	594.000
Begrotingscriterium	1.778.000	1.034.000	2.812.000	-
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	-	-	-	-
TOTAAL	1.778.000	21.558.000	23.336.000	594.000
Verantwoordingsgrens (2%)	4.826.560			
Rapportagegrens	200.000			

Status wijziging wet- en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is voor gemeenten afgerond op 21 maart 2025. De gedelegeerde regelgeving die relevant zijn voor het opstellen van de jaarrekening (BBV) en voor de uitvoering van de accountantscontrole 2024 en oordeelsvorming in de controleverklaring (BADO) zijn op het moment van schrijven van dit accountantsverslag formeel bekrachtigd. De wijzigingen in de BADO-notitie gaan in voor jaarrekeningen over het begrotingsjaar 2025. Voor de jaarrekening 2024 wordt nog de uitwerking uit NBA Alert 48 2.0 gevolgd. Aan de hand van te onderkennen scenario's / omstandigheden zijn in NBA Alert 48 2.0 aanwijzingen opgenomen voor de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening en de oordeelsvorming in de controleverklaring. Door de aanpassing in het BBV mag de raad vanaf boekjaar 2025 de verantwoordingsgrens maximaal vaststellen op 2% (was 3%). Vanaf 2025 wordt de verantwoordingsgrens bepaald op basis van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves. De actualisatie van de Kadernota rechtmatigheid (oktober 2024) leidt voor de gemeente Lansingerland beperkt tot wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste wijziging betreft een tekstuele aanpassing in de modelverordening ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (2)

Wij zien dat gemeente Lansingerland (stap voor stap) actief bezig is om aanbestedingsonrechtmatigheden te voorkomen. De komende periode zijn acties noodzakelijk.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is relevant bij meerdere processen binnen de gemeente Lansingerland. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid. De geconstateerde afwijkingen in het kader van het voorwaardencriterium betreffen onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van Europese aanbestedingsrichtlijnen (€ 19.975.000), onrechtmatigheden in de uitvoering van de Participatiewet en Wet Inburgering (geëxtrapoleerde fouten € 249.000 en onduidelijkheden € 594.000) en een onrechtmatigheid n.a.v. een afwijkbesluit van het college (€ 300.000).

Europese aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft het college de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spend-analyse. Over 2024 blijkt uit de spend-analyse een totaal aan onrechtmatigheden van € 19.975.000 (2023: € 2,6 miljoen).

De grootste onrechtmatigheid heeft betrekking op een raamcontract voor inhuur waarvan de opdrachtwaarde al eerder gerealiseerd is dan voorzien. In 2024 is als gevolg hiervan een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart. Ook heeft de gemeente Lansingerland in 2024 een wezenlijke wijziging gepubliceerd waarbij de opdrachtwaarde met 50% is opgehoogd. Ondanks de ondernomen acties is op deze raamovereenkomst over 2024 sprake van onrechtmatige bestedingen voor een bedrag van € 14.609.000. De looptijd van het oorspronkelijke raamcontract liep tot en met 31 december 2024. Door omstandigheden is het nieuwe raamcontract echter pas ingegaan op 1 maart 2025.

De commissie BBV doet de aanbeveling om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese aanbestedingsregels maar dat niet doen, in de toelichting op de jaarrekening op te nemen bij de ‘niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen’ voor het volledige bedrag waarover het contract is afgesloten. De omvang van de totale fout is de omvang van de besteding (last of investering) in het jaar waarin de onrechtmatigheid wordt geconstateerd verhoogd met de bestedingen van de jaren erna voor de periode van het afgesloten contract. Dit betreft nog een aanvullende onrechtmatigheid van € 2.556.000. Met het afsluiten van de nieuwe overeenkomst voor inhuur zal een groot deel van de onrechtmatigheden vanaf 2025 niet meer voorkomen.

Een deel van bestedingen die in dit kader als onrechtmatig worden aangemerkt worden door de gemeente Lansingerland opgevoerd in de SiSa-bijlage. Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 rapporteren wij dit, voor zover de rapporteringstolerantie voor SiSa wordt overschreden, in de tabel in bijlage 5.1 van dit accountantsverslag.

In onze managementletter hebben wij aanbevelingen beschreven om aanbestedingsonrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Wij zien dat gemeente Lansingerland (stap voor stap) actief bezig is om aanbestedingsonrechtmatigheden te voorkomen. Voor de komende jaren staan in dit kader o.a. de volgende acties gepland:

- ▶ Het herstellen van bevindingen en onrechtmatigheden (waar mogelijk);
- ▶ Het verminderen van (nieuwe) onrechtmatigheden door de implementatie van een contractenbank en onderzoek naar een verplichtingenadministratie, het werken aan bewustwording in de organisatie en het (verder) implementeren van het three lines model.

Opvolging van deze acties is nog onderhanden. In de management letter 2025 zullen wij rapporteren over de status van de opvolging en aanbevelingen in dit kader.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (3)

Het totaal aan overschrijdingen op lasten in 2024 ten opzichte van de laatst geautoriseerde begrotingswijziging bedraagt € 2.812.000. De realisatie op de individuele investeringsbudgetten (kredieten) blijft binnen de door de raad vastgestelde investeringsbudgetten (kredieten).

Participatiewet en Wet Inburgering

In nauwe samenwerking met de VIC van de gemeente Lansingerland hebben wij deelwaarnemingen controles uitgevoerd op de rechtmatigheid van de lasten binnen de uitvoering van de Participatiewet. Uit deze controle over boekjaar 2024 is voor € 549.000 aan (geëxtrapoleerde) fouten en voor € 594.000 aan (geëxtrapoleerde) onduidelijkheden geconstateerd.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 rapporteren wij deze bevindingen, voor zover de rapporteringstolerantie voor SiSa wordt overschreden, in de tabel in [bijlage 5.1](#) van dit accountantsverslag.

Afsluiten langlopende lening

In januari 2025 is geconstateerd dat bij het afsluiten van een langlopende lening in 2024 niet conform de mandaatregeling is gehandeld, maar conform het treasurystatuut. Er was een discrepantie tussen de vastgestelde mandaatregeling 2024 en het vastgestelde treasurystatuut. In het treasurystatuut heeft de teammanager financiën de bevoegdheid voor het afsluiten van een langlopende lening, maar in de mandaatregeling niet. Naar aanleiding van deze bevinding is alsnog met terugwerkende kracht om formeel akkoord gevraagd van het college.

Voor de toekomst zal worden uitgegaan van de mandaatregeling bij het ondertekenen van geldleningsovereenkomsten. Daarnaast worden de bevoegdheden in het treasurystatuut in lijn gebracht met de mandaatregeling bij de eerstvolgende herziening. De onrechtmatige beheershandeling is middels het collegebesluit hersteld en wordt daardoor conform uitwerking in de Kadernota rechtmatigheid niet meegenomen als onrechtmatigheid in de verantwoording.

Begrotingscriterium

Overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) zijn op basis van de Gemeentewet onrechtmatig. Het totaal aan overschrijdingen op lasten in 2024 ten opzichte van de laatst geautoriseerde begrotingswijziging bedraagt € 2.812.000.

De realisatie op de individuele investeringsbudgetten (kredieten) blijft binnen de door de raad vastgestelde investeringsbudgetten (kredieten). Er zijn geen overschrijdingen op individuele investeringsbudgetten van de (in het verleden) gevoteerde kredieten. In overeenstemming met de financiële verordening wordt vindt de beoordeling hiervan plaats op basis van het totaalkrediet en niet op (individuele) jaarschijven. Wij kunnen ons hierin vinden.

Overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze zijn echter wel onrechtmatig als deze niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Het college en de raad hebben in de financiële verordening afspraken gemaakt over wanneer overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) in een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd moeten worden. Afgesproken is dat deze tijdig gemeld zijn indien deze in de jaarrekening toegelicht worden. Wij zijn van mening dat e.e.a. toereikend toegelicht is in de jaarrekening en dat de overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) rechtmatig zijn.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Als laatste dient het college een uitspraak te doen over de naleving van bepalingen die in wet- en regelgeving zijn opgenomen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Hiervoor stelt het college vast welke verplichte handhaving noodzakelijk is en welke maatregelen binnen de gemeente genomen zijn om dit te kunnen uitvoeren. Tevens stelt het college vast of de getroffen maatregelen werken. Indien geconstateerd wordt dat beleid niet bestaat of niet wordt nageleefd dan wordt dit toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (4)

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft en dat de gemeente Lansingerland toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de in de rechtmatigheidsverantwoording genoemde onrechtmatigheden te onderbouwen.

Rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024 van de gemeente Lansingerland te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of de rechtmatigheidsverantwoording door het college toereikend is onderbouwd. De rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening richt zich op een drietal criteria die wij hiervoor nader hebben toegelicht. Voor de SiSa-bijlage heeft het college negen rechtmatigheidscriteria in acht genomen. Hierbij stellen wij vast of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen de raad en het college in de financiële verordening zijn gemaakt.

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Lansingerland toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de in de rechtmatigheidsverantwoording genoemde onrechtmatigheden te onderbouwen.

De paragraaf bedrijfsvoering is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen.

De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de paragraaf bedrijfsvoering verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen (1)

Er bestaat op dit moment een materieel discussiepunt met de Belastingdienst of al dan niet sprake is van een Vpb-plichtig grondbedrijf.

Fiscaliteit

Als onderdeel van de eerstejaars jaarrekeningcontrole hebben wij een beeld gevormd van de fiscale organisatie van de gemeente Lansingerland met als doel op hoofdlijnen inzicht te verkrijgen in de belangrijkste fiscale processen binnen de gemeente. Op dit moment beschikt de gemeente Lansingerland nog niet over een fiscaal statuut of (fiscale) procesbeschrijvingen. De gemeente is bezig een inhaalslag te maken op dit gebied. Daarnaast beschikt de gemeente Lansingerland niet over een fiscale projectgroep. Naar aanleiding van de acties die genomen zijn na het boekenonderzoek is de gemeente nu in control.

Btw

- ▶ Het boekenonderzoek ten aanzien van de btw is in 2024 afgerond. Aandachtspunten hierin waren onder andere de juiste allocatie en boeking van kosten voor de inhuur van personeel en de binnenlandse verleggingsregeling bij de aanschaf van ICT-materiaal. Alle in het boekenonderzoek gesignaleerde fouten zijn hersteld en de gemeente Lansingerland heeft maatregelen getroffen om deze fouten naar de toekomst toe te voorkomen. Over 2024 heeft Lansingerland in totaal voor een bedrag van € 749.000 (over drie jaar) aan correctieaangiften ingediend.
- ▶ De gemeente Lansingerland heeft haar extern adviseur de opdracht gegeven om de btw-labeling integraal te controleren. Dit zal mogelijk leiden tot aanpassingen in de btw-labeling en eventuele correcties. Gezien het recent uitgevoerde boekenonderzoek ligt het niet voor de hand dat dit tot aanzienlijke correcties leidt.
- ▶ De gemeente heeft een mengpercentage van 7% fiscus, 83% compensabel en 10% kostenverhogend. Het kostenverhogende aandeel is relatief aanzienlijk. De gemeente kijkt momenteel naar het mengpercentage.

Loonbelasting

- ▶ Uit de controle ten aanzien van de loonbelasting kwam naar voren dat de loonbelastingverklaring en kopie paspoorten in sommige dossiers ontbraken. Deze zijn inmiddels overal opgevraagd, waardoor deze fout is hersteld. Ook het gebruik van de dienstauto's maakte onderdeel uit van het onderzoek. De conclusie hierbij was dat de controles die de gemeente hierop uitvoert onvoldoende vastgelegd werden. De gemeente Lansingerland heeft hierop actie ondernomen en legt de controles die zij uitvoert (bijvoorbeeld de check of alle auto's aan het einde van de dag achter slot en grendel staan) vast.
- ▶ De gemeente Lansingerland heeft aangegeven geen rechtstreekse contracten meer te sluiten met zzp'ers. Dit loopt altijd via YIS (Yacht Inhouse Services). Sinds 1 januari 2025 is YIS strenger op de voorwaarden en werkt bij voorkeur met personeel dat in loondienst is bij YIS.

Vennootschapsbelasting

- ▶ Er bestaat op dit moment een materieel discussiepunt met de Belastingdienst of al dan en zo ja, vanaf wanneer sprake is van een Vpb-plichtig grondbedrijf. De Belastingdienst heeft hier (kritische) vragen over gesteld. Momenteel is de gemeente in overleg met de Belastingdienst hierover. Op dit moment zijn de uitkomsten van de afstemming met de Belastingdienst nog onvoldoende duidelijk. De (mogelijke) financiële impact is daardoor nog onduidelijk. De gemeente Lansingerland heeft in dit kader op meerdere plaatsen in de jaarstukken hierover een toelichting opgenomen.

Het is onze observatie dat de financiële kolom binnen de gemeente Lansingerland geen (volledig) zicht heeft op de fiscaliteit binnen het grondbedrijf. Wij bevelen aan hier aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door (verplichte) interne afstemming over de fiscale kwalificatie van projecten of het uitvoeren van periodieke controles op vastgoedprojecten.

4.2 Belangrijke (overige) bevindingen (2)

De genoemde controleverschillen zijn aangepast in de voorliggende jaarrekening.

Immateriële vaste activa

- ▶ De gemeente Lansingerland heeft op basis van intentieovereenkomsten vergoedingen van BPD ontvangen voor in totaal € 400.000. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente Lansingerland deze bijdragen van derden in mindering gebracht heeft op de investeringen. Aangezien dit een bijdrage van derden betreft dient dit ook als zodanig in het verloopoverzicht in de toelichting gepresenteerd te worden.

Materiële vaste activa

- ▶ De strategische gronden Lijsterlaan/Hoekeindseweg, Korenmolenweg 2+8 en Merenweg zijn in 2015 als gevolg van taxatie voorzien. In 2024 heeft een hernieuwde taxatie plaatsgevonden op basis waarvan de voorziening ad € 1.739.000 vrij dient te vallen ten gunste van het resultaat 2024.

Financiële vaste activa

- ▶ De uitstaande leningen via SVn (duurzaamheid en starters) volgens FVA-staat en jaarrekening sluiten niet aan op de saldo opgave van SVn per 31 december 2024. Reden hiervan is dat de gemeente Lansingerland de gestorte bedragen o.b.v. college/raadsbesluit meteen in financiële vaste activa boekt terwijl dit via rekening-courant met SVn zou moeten lopen. Alleen door SVn daadwerkelijk uitgegeven leningen zijn financiële vaste activa, het restant blijft in rekening-courant staan. Betreft een reclassificatie van € 1.537.621.

Liquide middelen

- ▶ Op de standaardbankverklaring van de Rabobank staat een ex-medewerker als bevoegd persoon betalingsverkeer. Dit betreft een medewerker die reeds met pensioen is en inmiddels ook niet meer (meer) opgenomen in het procuratieoverzicht. We hebben inmiddels vastgesteld dat de betreffende medewerker niet meer opgenomen is in het procuratieoverzicht.

Uitzettingen

- ▶ Reclassificaties:
 - Zie overzicht met reclassificaties.

Overlopende activa

- ▶ Onder de overlopende activa is ultimo 2024 een vordering van € 791.000 uit hoofde van de anterieure overeenkomst Julianast.-Pr Bernhardln 3B opgenomen. Dit bedrag kunnen wij niet aansluiten over de overeenkomst. Graag bespreken wij dit nog met u (mede in relatie tot de schulddpositie onder de overlopende passiva).
- ▶ Reclassificaties:
 - Schulden onder overlopende activa € 148.198.
 - Zie overzicht met reclassificaties.

Overlopende passiva

- ▶ Reclassificaties:
 - Zie overzicht met reclassificaties.

De genoemde controleverschillen zijn aangepast in de voorliggende jaarrekening.

4.3 Uitgelicht programma ‘Grondzaken’

We hebben vastgesteld dat voor elk van de acht actieve grondexploitaties op eenduidige wijze projectspecifieke risico's worden bepaald en geregistreerd. Wij kunnen instemmen met de waardering van de grondexploitaties.

De risico's voor de grondexploitaties van gemeente Lansingerland zijn in essentie terug te brengen tot drie P's

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, stikstofproblematiek, bouwvrijstelling, fluctuatie verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- ▶ **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- ▶ **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- ▶ **Prijs:** is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2024 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Afgelopen jaren is in de sector van lokale overheden gebleken dat gebiedsontwikkelingen steeds vaker te maken krijgen met grote fluctuaties.

Aan de start van een ontwikkeling maar ook tijdens de uitvoering van een ontwikkeling moeten risico's zo goed mogelijk in beeld gebracht worden. Als

risico's goed in beeld zijn, kunnen er ook maatregelen genomen worden om deze risico's te beheersen. In de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van de commissie BBV is over risico's de nieuwe aanbeveling opgenomen om onderscheid te maken tussen risico's die de gehele portefeuille raken, zoals bijvoorbeeld markt- en conjunctuurinvloeden, en project specifieke risico's. Project specifieke risico's kunnen voor positieve grondexploitaties aanleiding zijn om pas op een later moment winst te nemen en die worden in mindering gebracht op de NCW's in de bepaling van de (POC) winstnemingen. We hebben vastgesteld dat voor elk van de acht actieve grondexploitaties op eenduidige wijze projectspecifieke risico's worden bepaald en geregistreerd.

Om een goed beeld te krijgen van de risico's houdt de gemeente Lansingerland periodiek risico-sessies.

Bij het bepalen van de frequentie van deze sessie wordt gekeken naar de omvang van projecten en deze sessies worden op 'natuurlijke' momenten gehouden. Voor het meeste langlopende en complexe project (Wilderszijde) wordt er bijvoorbeeld elk kwartaal een risicosessie gehouden. Deze sessies vinden het liefst plaats op 'natuurlijke' momenten, bijvoorbeeld voordat het bestemmingsplan ter inzage gelegd wordt, óf voordat de uitvoering start. Op deze manier is er steeds inzicht in de risico's en kunnen de beheersmaatregelen tijdig geïmplementeerd worden.

De gemeente Lansingerland heeft vier grondexploitaties waarvoor een verliesvoorziening gevormd is.

Ultimo 2024 is op grond van de berekening van de eindwaarden een voorziening grondexploitaties gevormd van in totaal € 37,8 miljoen voor Berkel Centrum West, Westpolder/Bolwerk, Leeuwenhoekweg en Landscheidingspark Horeca. Hiervan is € 33,3 miljoen in mindering gebracht op de boekwaarden. Voor Berkel Centrum West is aan de creditzijde van de balans aanvullend een voorziening voor een bedrag van € 4,4 miljoen gevormd. Wij kunnen instemmen met de waardering van de verlieslatende grondexploitaties.

4.3 Uitgelicht programma ‘Grondzaken’

Wij kunnen instemmen met de waardering van het faciliterende gedeelte van de gebiedsontwikkeling Wilderszijde.

Wij kunnen instemmen met de waardering van het faciliterende gedeelte van de gebiedsontwikkeling Wilderszijde

Het project Wilderszijde is administratief gesplitst in een grondexploitatie (GREX) voor het actieve grondbeleid met gronduitgifte door de gemeente en een anterieure overeenkomst (AOK) voor het faciliterende deel voor de gronden in eigendom van derden. Tezamen heet de “gebiedsexploitatie Wilderszijde”. Wij kunnen instemmen met de waardering van het faciliterende gedeelte van de gebiedsontwikkeling Wilderszijde ultimo 2024. Het faciliterende gedeelte van deze gebiedsontwikkeling is verlieslatend en vandaar dat er, aan de passiva zijde van de balans, een verliesvoorziening is geboekt ter hoogte van de NCW van dit gedeelte van het project voor een bedrag van € 6,5 miljoen. Conform de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van de commissie BBV wordt het actieve gedeelte en het facilitaire gedeelte strikt gescheiden. We hebben specifiek aandacht besteed aan de gehanteerde verdeelsleutel, met name omdat het actieve gedeelte winstgevend is en het faciliterende gedeelte verlieslatend. In de praktijk is dat vaker andersom omdat bij facilitair grondbeleid sprake is van kostenverhaal (weinig risico) terwijl bij actief grondbeleid over het algemeen meer risico's worden gelopen.

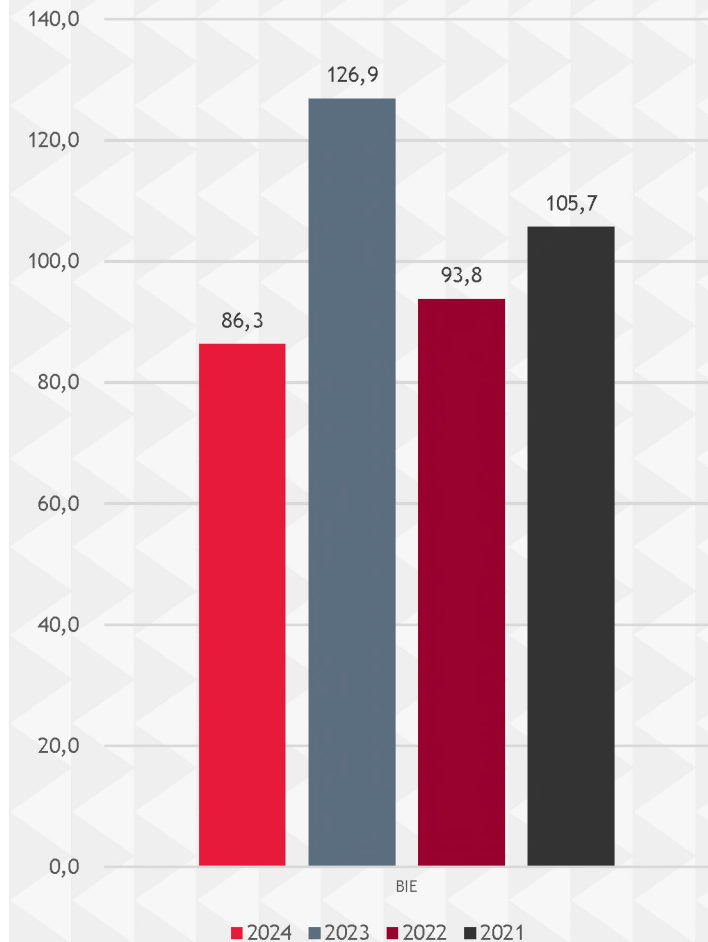
Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van de commissie BBV is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst te worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de grondexploitaties van de gemeente Lansingerland heeft deze methode over 2024 geresulteerd in een winstneming van circa € 3,1 miljoen. Voor de nadere uitwerking wordt verwezen naar de paragraaf ‘Grondbeleid’ en de toelichting op de balans in de jaarstukken 2024 van de gemeente Lansingerland.

ONTWIKKELING NETTO BOEKWAARDE
GRONDEXPLOITATIES
(x € 1 miljoen)

4.4 BBV, WNT en SiSa (1)

De gemeente Lansingerland leeft de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) na, wel hebben wij enkele aanbevelingen waarmee de informatiewaarde van het jaarverslag vergroot kan worden. De paragraaf Bedrijfsvoering geeft te weinig inzicht in frauderisico's en acties in het kader van frauderisicobeheersing.

De gemeente Lansingerland leeft de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) na.

Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn en voldoen aan de eisen in de BBV voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Graag merken wij in dit kader nog het volgende op:

- ▶ In de BBV notitie lokale heffingen staat dat gemeenten hun kostendekkendheid moet toelichten op microniveau: "De berekening en de toelichting omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat allereerst een macroniveau (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een microniveau (tarief of onderdeel / hoofdstuk van de verordening/kruissubsidiering)." De gemeente Lansingerland heeft allemaal verschillende verordeningen voor elke type belasting. De kostendekkendheid moet worden toegelicht worden voor elk van die belastingsoorten (Hondenbelasting, OZB, Verblijfsbelasting, Afval, Riool, Leges, Lijkbezorging, Precario, Marktgelden). De gemeente Lansingerland doet dat nu enkel voor riool en afval. In de P&C producten 2025 zal de gemeente dit aanpassen.
- ▶ Daarnaast verwijzen wij naar onze e-mail d.d. 19 maart 2025 waarin wij een aantal correctievoorstellen hebben opgenomen en nog nader te verstrekken overzicht met voorgestelde (tekstuele) aanpassingen.
- ▶ Voor onze opmerkingen in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen hieromtrent in de paragraaf bedrijfsvoering verwijzen wij naar [paragraaf 4.1](#) van dit (concept) accountantsverslag.

Wel hebben wij enkele aanbevelingen waarmee de informatiewaarde van het jaarverslag vergroot kan worden.

Het jaarverslag van de gemeente Lansingerland biedt veel informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. In de basis is de kwaliteit van het jaarverslag voldoende. Onderstaand hebben wij een aantal observaties:

- ▶ In het jaarverslag van de gemeente Lansingerland is een samenvattend overzicht opgenomen per programma met de realisatie. Daarnaast worden, waar relevant, tabellen met kengetallen gepresenteerd met de inhoudelijke en financiële realisatie van activiteiten. Dit geeft op een gestructureerde wijze een goed beeld van de realisatie.
- ▶ De paragraaf verbonden partijen geeft beperkt inzicht in de risico's. Hierbij rest de vraag wat de belangrijkste risico's zijn, zowel financieel als inhoudelijk. Nu is er met name ingegaan op achtergrond en belangen, maar blijft de beschrijving en de impact van de risico's beperkt.
- ▶ Voor de paragraaf over 'Beleidsveld Duurzaamheid' geldt dat er diverse activiteiten en indicatoren zijn opgenomen. Dit biedt een goede basis. Het is nu tijd om de volgende stap te zetten waarin deze indicatoren worden vertaald naar de begroting en hierover wordt verantwoord in de P&C-cyclus. Gemeente Lansingerland kan meer doen als het gaat om het rapporteren over eigen (interne) inspanningen in het kader van duurzaamheid. Voor een nadere uitwerking hiervan verwijzen wij naar onze managementletter 2024.

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft voldoende inzicht in frauderisico's en acties in het kader van frauderisicobeheersing

In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Wij hebben aandacht besteed aan de toelichtingen die de gemeente Lansingerland heeft opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt (procesmatig) ingegaan op de jaarlijkse actualisering van de frauderisicoanalyse en doorvertaling daarvan in het controleplan. Daarnaast wordt kort aangegeven dat er in 2024 bij de verantwoordelijke organen geen signalen bekend zijn dat er sprake is van vermoedens van fraude of onregelmatigheden.

4.4 BBV, WNT en SiSa (2)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) wordt nageleefd. Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn enkele fouten en onzekerheden geconstateerd.

De paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’ geeft inzicht in het vermogen om risico’s uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Naast het onderwerp fraude hebben wij in onze controleverklaring gerapporteerd over het vermogen van de gemeente Lansingerland om risico’s uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. De gemeente Lansingerland heeft in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’ een beschrijving van de risico’s en de totstandkoming en omvang van het weerstandsvermogen opgenomen. De gemeente Lansingerland heeft de (mogelijke) financiële gevolgen vanuit de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen waarover momenteel afstemming loopt met de Belastingdienst niet meegenomen in de berekening van de berekening van het weerstandsvermogen.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2024 van de gemeente Lansingerland niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2024 van de gemeente Lansingerland voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2024 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2024. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen de volgende fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden (zie ook [bijlage 5.1](#)):

- ▶ Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (B2): € 983.452 (fout);
- ▶ Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024 (G2): € 522.302 (onzekerheid);
- ▶ Wet inburgering_ gemeentedeel 2024 (G10): € 236.991 (fout); en

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 wordt ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2024. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2024 en opvolging IB signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren.

4.5 Belangrijke schattingsposten

De belangrijke schattingsposten zijn over het algemeen neutraal van aard.

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen kennen een (additionele) schattingsonzekerheid en zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het college bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendentie bij het college. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als conservatief, neutraal of optimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING HUIDIG BOEKJAAR	TOELICHTING SCHATTING
Immateriële vaste activa	11.862	☹️	Waardering van de immateriële vaste activa vindt plaats op basis van de ingeschatte en vastgestelde afschrijvingstermijnen. Geen indicaties voor bijzondere waardeverminderingen.
Materiële vaste activa (waaronder strategische verwervingen)	233.079	☹️	Vastgoed kan een economische of een maatschappelijke functie hebben en vastgoed met een maatschappelijke functie (bijvoorbeeld een schoolgebouw) mag niet worden afgewaardeerd. De waardering van het vastgoed met een economische functie hebben we in detail gecontroleerd. De strategische gronden Lijsterlaan/Hoekeindseweg, Korenmolenweg 2+8 en Merenweg zijn in 2015 als gevolg van taxatie afgewaardeerd middels een voorziening. In 2024 heeft een hernieuwde taxatie plaatsgevonden op basis waarvan de voorziening ad € 1.739.000 vrij dient te vallen ten gunste van het resultaat 2024. Wij rapporteren dit als controleverschil in paragraaf 2.2.
Financiële vaste activa	13.464	☹️	Wij concluderen dat de inschattingen van het college ten aanzien van deze deelnemingen en (gerelateerde) leningen evenwichtig tot stand zijn gekomen.
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (en voorziening grondexploitaties)	86.364	😊	Wij concluderen dat de inschattingen voor nog te realiseren kosten en opbrengsten optimistisch, maar aanvaardbaar zijn. Voor het project Centrum Berkel en de anterieure overeenkomst Wilderszijde is een voorziening aan de creditzijde van de balans gevormd. Wij achten de waardering van de grondexploitaties overall realistisch.
Voorziening Wethouders	4.026	☹️	De voorziening voor wethouder pensioenen (APPA) per eind 2024 is onderbouwd door actuariële berekeningen van een externe serviceorganisatie. Deze organisatie heeft de uitgangspunten uit de circulaire van het ministerie gebruikt. De nieuwe collegeleden zijn meegenomen in de voorziening. De wethouders van de gemeenten voor de fusie zijn opgenomen in de voorziening. De voorziening APPA-pensioen bestaat uit de berekening van de aanspraken ouderdomspensioen en berekening aanspraken nabestaandenpensioen. Wij hebben vastgesteld dat gemeente Lansingerland zowel de aanspraken ouderdomspensioen als nabestaandenpensioen in de voorziening opgenomen heeft.
Voorziening Riolering	17.529	☹️	De gemeente Lansingerland heeft geen voorziening conform artikel 44 lid sub d BBV, maar wel een tariefsegalisatievoorziening conform artikel 44 lid 2 BBV gevormd. Wanneer een vervangingsinvestering wordt gedaan, wordt deze geactiveerd voor het volledige bedrag. Oude riolering wordt vervolgens gedesinvesteerd. Vastgesteld dat mutatie product riolering loopt via programma 5 (kwaliteit openbare ruimte). Toerekening van overhead en uren vindt plaats o.b.v. ramingen/begroting aangezien gemeente Lansingerland geen urenregistratie voert.

5. Bijlagen

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Lansingerland heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

STREKKING CONTROLEVERKLARING 2024	
Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)	Goedkeurend

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout	983.452	Onrechtmatigheid a.g.v. niet-naleven EU-aanbestedingsregels.*
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid	-	-
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout	-	-
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Fout	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Onzekerheid	-	-

* Bestedingen zijn conform de regeling verantwoord. Er is echter sprake van een aanbestedingsonrechtmatigheid die hier (verplicht) opgenomen dient te worden. Zie paragraaf 4.1 voor een nadere uitwerking.

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	-	-
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	-	-
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Fout	-	-
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Onzekerheid	-	-
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Fout	-	-
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	Onzekerheid	-	-
E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 - 2022	Fout	-	-
E21	Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 - 2022	Onzekerheid	-	-
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	522.302	Geëxtrapoleerde onzekerheid vanuit VIC-werkzaamheden.
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffairegebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2024	Fout	236.991	Geëxtrapoleerde fout vanuit VIC-werkzaamheden.
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Fout	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Onzekerheid	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid	-	-
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Fout	-	-
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Onzekerheid	-	-
H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024	Fout	-	-
H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024	Onzekerheid	-	-
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout	-	-
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid	-	-
J41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Fout	-	-
J41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Onzekerheid	-	-
J55	Aanpak energiearmoede	Fout	-	-
J55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn v.w.b. de regelingen B2, G2, G10 en M16 onrechtmatigheden geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Fout	-	-
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Onzekerheid	-	-
J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen 2023	Fout	-	-
J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen 2023	Onzekerheid	-	-
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Fout	-	-
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Onzekerheid	-	-
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout	-	-
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid	-	-
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	-	-
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid	-	-

Een andere kijk
op waarde

